

DEMOKRACIJA

Leto IX. - Štev. 4

Trst - Gorica 28. januarja 1955

Izhaja vsak petek

Trst gleda in čaka

Trije meseci minevajo, odkar je Trst dobil novo upravo, a še nikjer ni obrisov, iz katerih bi lahko sklepali, kakšna bo njegova bodočnost. Ne ve se v kakšnem roku, po kakšnem postopku in v kolikšni meri bodo uresničeni vsi v Londonu podpisani sporazumi in izmenjana pisma, ne ve se, ali bo ustvarjena avtonomna pokrajina Julijska Benečija-Furlanija ali pa bo italijanski del Tržaškega ozemlja tvoril enoto zase, prav tako je tudi še popolnoma nedoločen bodoči carinski in sploh prometni režim, kateremu naj bi bilo podvrženo tržaško pristanišče in trgovina. Morda so trije meseci še prekratki čas, da bi si nova uprava o vseh zapletenih vprašanjih ustvarila jasno sliko, toda vsaj na tržaški strani bi pričakovali, da bodo prizadeti prebivalci in njegovi voditelji vendarle združili svoje sile na osnovi nekih okvirnih zahtev, za katere bi nato skupno skušali doseči, da jih rimska vlada prizna in izvede.

Doslej se pa to še ni zgodilo. Res je, da so se več ali manj vse politične skupine izrekle za avtonomno ureditev teh predelov. Toda o obsegu te avtonomije, kakor tudi, o mejah ozemlja, ki naj bi ga vključevala, vladajo različni nazori. Kakor smo že poročali, se je De Castro izrekel za pokrajino Furlanija-Julijska Benečija, v kateri naj bi Trst in Videm imela veliko samostojnosti, tako da bi bila nekakšni avtonomiji v avtonomiji. Profesor Schiffer (bivši podpredsednik cone, socialdemokrat) je iz De Castrovih razglabljanj potegnil logičen zaključek. Po njegovem se ne sme omalovaževati posebnih mednarodnopravnih obveznosti (posebno glede narodnih manjšin), kakor tudi ne posebnih gospodarskih pogojev, ki veljajo za Tržaško ozemlje. To je tipično trgovsko-industrijsko središče, ki ne bi moglo reševati svojih vprašanj v soglasju s pretežno kmetijsko Videmsko pokrajino. Imeli bi dve enoti, ki ena druge ne bi razumela. Zato se izreka za samostojno avtonomijo Tržaškega ozemlja. Temu stališču se je na nedeljskem zborovanju Tržaške komunistične partije približali tudi Vidali, ki se zavzema za priključitev Tržica, katerega ladjedelnice so itak del tržaškega gospodarstva. Drugačnega mnenja je najbrž gospod Alessi («Piccola Italia»), kajti v ponedeljski prilogi njegovega glasila je objavljena karikatura Tržačana, ki prosi Sonce, »ki ni Furlan, naj vendar da avtonomijo».

(Namesto da bi rimska vlada imela pred seboj Tržačane, ki bi več ali manj vsi zahtevali eno in isto, imajo razbito množico strokovnjakov in predstavnikov, od katerih vsi vsak ponuja svoj recept. Tako mora sama izbirati, pretehtati in odločiti, medtem pa teče čas.

Podobna je usoda načrtov za bodočo carinsko-prometno ureditev našega ozemlja. Res je, da je zahteva po ustanovitvi proste cone, ki je od začetka bila nekakšen »glas vpijočega v puščavo«, razmeroma hitro pridobila veliko zagovornikov in pristašev, toda z naraščanjem njenih podpornikov so se tudi tu začele pojavljati vedno večje razlike. Tako smo prav te dni čitali, da sta izstopila iz odbora, ki ga je za proučevanje tega vprašanja ustanovila Trgovsko-industrijska zbornica, dva njegova člana. In sicer delegat trgovcev na drobno in delegat malih industrij. To sta storila iz protesta, ker odbor do srede tega meseca še ni zavzel nobenega stališča o tem tako važnem vprašanju. V tokovnem »Piccolu« pa smo čitali, da so tržaški demokratični posvetili vprašanju proste cone poseben sestanek, na katerem je ing. Suppani predlagal, da bi naše ozemlje razdelili na dva carinski področji (delitve so, kakor je videti, v tem delčku Evrope res v modi!). Prva, ki bi obsegala Prosto pristanišče, skladišče lesa pod Skednjem, ladjedelnice, skladišče nafte in derivatov, nekdanjo Rižarno, Aquilo in vse področje Milj, naj bi uživala popolnoma mednarodno carinsko prostost. To bi bil torej naš »mali Zaderk«. Vse ostalo področje Tržaškega ozemlja pa naj bi uživalo samo olajšave za določene surovine in konzumne potrebščine, podobno kakor je to urejeno v Gorici. Kar se samega prometa skozi našo luko tiče, je treba še dodati, da ni še ne duha, ne sluha po dogovorih o predvideni mednarodni konferenci vseh držav, ki se poslužujejo našega pristanišča. Seveda se s takšnim odlašanjem okorišča druga pristanišča, posebno Hamburg, Bremen in tudi Reka.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Za uveljavljanje „statuta“!

Spomenica slob. županov in svetovalcev pladnemu komisarju za T. O.

V ponedeljek 24. januarja ob 18. uri je vladni generalni komisar dr. Palamara sprejel delegacijo, ki so jo sestavljali 4 slovenski župani in 10 svetovalcev iz vseh občin Tržaškega ozemlja. Ob tej priliki so mu člani odposlanstva izročili spomenico, ki jo spodaj objavljamo. V razgovoru, ki je trajal uro in tri četrti, so mu svetovalci obrazložili posamezne točke spomenice.

Podrobnejše poročilo o sprejemu bo delegacija podala na zborovanju vseh slovenskih občinskih svetovalcev, ki bo v nedeljo 30. januarja ob 10. uri v Trstu, v ulici Machiavelli 22-II.

Ekscelencija!

Podpisani slovenski župani in svetovalci so bili na plenarnem zasedanju vseh od ljudstva izvoljenih občinskih svetovalcev pooblaščenih, da iznesejo v imenu jugoslovanske narodnostne skupine na Tržaškem ozemlju nekatera vprašanja, ki zadevajo londonski sporazum od 10. oktobra 1954.

Zato se obračamo na Vas, gospod vladni generalni komisar, kot predstavnika italijanske vlade, da izmenjamo misli o izvajanju tega dogovora.

Zelimo, da se določbe »Posebnega statuta« prično čimprej izvajati hkrati pa predlagamo, naj se brez odlašanja izvedejo naslednja nujna in izvedljiva določila:

1) Prekličejo naj se vsi fašistični zakoni, ki so bili izdani, da se Slovinci zatirajo in raznarodujejo, a danes nasprotujejo črki in duhu Posebnega statuta ter ostalih listin, zlasti pa:

a) kr. dekret od 29. 3. 1923, št. 800, ki vsebuje določila o imenih občin in krajev priključenega ozemlja;

b) kr. zakonski dekret od 15. 12. 1925, št. 1796, o obvezni rabi italijanskega jezika na vseh sodiščih;

c) zakon od 24. 5. 1926, št. 898, o poitalijančevanju slovenskih rodinskih imen;

d) zakon od 8. 2. 1928, št. 383, ki vsebuje določila o imenih novorojenčev;

e) člen 137 kazenskega postopnika od 19. 10. 1930 in člen 122 Civilnega postopnika od 28. 10. 1940, ki pod kaznijo predpisujeta izključno rabo italijanskega na sodiščih.

Poleg tega naj se razveljavijo ukaz ZVU št. 183 od 2. 9. 1949 o omejenji rabi slovenskega jezika v občinah.

2) Izda naj se odlok o prepovedi in kaznovanju podžiganja narodnostne in plemenske mrznje, kakor določa člen 3 Posebnega statuta, kajti ta mrznja resno ovira medsebojno spoštovanje, mirno sožitje in sodelovanje med tu živčima narodoma.

3) Pozovejo naj se vsi župani Tržaškega ozemlja, da prično izvajati določila člena 5. Posebnega statuta, ki se tičejo krajevnih in aličnih imen, ter naj se izda ukaz, da vsi javni uradi in ustanove (enti publici) postavijo poleg italijanskih tudi slovenske napise.

4) Imenuje naj se za vse javne urade in sodišča sorazmerno število uradnikov, pripadajočih vsem položajnim skupinam, ki naj jih zasedejo pripadniki jugoslovanske narodnostne skupine, ter tako omogoči izvajanje določil o uporabi slovenskega jezika.

5) Odredi naj se, da vsi javni uradi, sodišča in ustanove začnejo izstavljanje slovenskim strankam li-

stine ter odgovarjati ustno in pisмено v slovenskem jeziku.

Prav tako naj se uradni razglasi, javne odredbe in publikacije objavljajo tudi v slovenskem jeziku.

Dovoljujemo si še opozoriti Vašo Ekscelenco, da organi javne varnosti zaščitujejo v vseh podrobnostih Slovence, člane prosvetnih, gospodarskih, stanovskih, političnih in športnih društev o njihovem političnem mišljenju in pripadnosti, o njihovem občevalnem jeziku in celo, ali pošiljajo otroke v slovensko šolo, kar ni v skladu z demokratičnimi načeli in z obstoječimi zakoni.

To postopanje brez potrebe vznemirja slovensko prebivalstvo.

Glede teh in drugih točk Posebnega statuta pripominjamo, da bomo predložili Vaši Ekscelenci še nadaljnje spomenice.

Slovenski župani in svetovalci izjavljamo, da smo pripravili sodelovati z nasveti in predlogi za pravično in dosledno izvajanje vseh določil londonskega dogovora, Posebnega statuta in ostalih prilog.

Sprejmite, Ekscelencija, izraze našega odličnega spoštovanja.

V Trstu, 24. januarja 1955.

(Slede podpisi)

Dijlas in Dedijer svobodna

Pretekli ponedeljek je v Beogradu začela in pozno v noč je bila obenem že zaključena sodna razprava proti Milovanu Djilas in Vladimirju Dedijeru. Potekala je za zaprtimi vrati, ob izključitvi domačih in tujih časnika ter javnosti. Najbolje jo je označil neki tuji dopisnik, ki je dejal: »Bila je razprava sovjetskega tipa, z edino razliko, da ni šlo za obsodbo, a vsako ceno, temveč za oprostitev za vsako ceno.«

Milovan Dijlas je bil obsojen na 18 mesecev zapora, Vladimir Dedijer pa na šest, toda oba pogojno in sta tako po končani razpravi lahko vrnila domov. Milovan Dijlas je zagovarjal zagrebski odvetnik dr. Ivo Politeo, ki je pred vojno že bil zagovornik Tita, po vojni pa si je izbral svojega prijatelja, beograjskega odvetnika Veljka Kovačevića. Obtožnica je očitala, da sta Dijlas in Dedijer hoteli izpodkopati oblast delovnega ljudstva in da sta v ta namen dajala tujim dopisnikom izjave, in to v trenutku, ki je bil izredno važen za razvijanje mednarodnih odnosov in krepitev zunanje-političnega ugleda Jugoslavije. Za uresničenje svojih ciljev sta tako hotela dobiti pomoč iz tujine.

Po takšni hudi obsodbi je razmeroma mila obsodba prava uganke, saj so že za mnogo manjše stvari postavljali ljudi pred zid. Odločitev so narekemale številne okoliščine, med katerimi navedemo: potrebo, da Jugoslavija, ki rabi zahtodno pomoč, ponovno dokaže, da ne bo hodila po sovjetskih stopnjah; izogniti so se morali ustvarjanju mučnikov; niso se smeli zameriti številnim socialističnim gibanjem v svetu, ki so ob tem primeru postala preveč pozorna na Titov totalitarizem.

Taka je torej pravica v komunistični Jugoslaviji: kmata, ki je prikril 100 kg korusa, pridela svojih rok, so ustrelili; ljudi, ki so poneverili milijone državnega denarja, so kaznovali s policijskim zaporom. Kdor je v gostilni izrekel trdo besedo proti režimu, je prejel 20 let.

Beograjska »Borba« pojasnjuje milo obsodbo z dejstvom, da gre pri tem za obsodbo načina, ne pa za vsebino izjav obtožencev, kajli »Titovi Jugoslavi« misli in govorijo vsak, kar hoče! Blagor mu, ki verjame!

Širila na nekatere druge točke. Predsednik kitajske vlade, Cu En-laj, ni prav nič skrival namenov svoje vlade, ko je izjavil, da »Kitajska nikakor ne more sprejeti nobenega tako imenovanega prenihanja sovražnosti v spopadu s Cang-kajskom.« Po njegovem je Formozo neločljiv del kitajskega ozemlja, njena osvoboditev pa je notranja kitajska zadeva. Poudaril je odločnost Kitajske, da osvoboditi Formozo ter je Združenim narodom izpodbijal pravico, da se vmešajo v to zadevo.

S tem pa spravlja komunistična Kitajska v nevarnost ravnotežje in obstoječo razdelitev vplivnih območij na Daljnem vzhodu. Združene države so že dolgo od tega javno povedale, da štejejo Formozo med tiste točke, od katerih je odvisna njihova varnost. To je pač eden izmed členov v tako imenovani zunanji verigi ameriških obrambnih položajev na Tihem oceanu. Cu En-laj je to prav dobro vedel, s vključitvijo temu se je njegova vlada odločila za napad in za ostre izjave, ki pomenijo skoro vojno napoved.

Združene države so seveda takoj odgovorile. Predsednik Eisenhower je predlagal, naj bi prišlo do premirja na podlagi nove razdelitve, po kateri bi Cang-kajskove čete izpraznile vse otoke, ki leže blizu kitajske obale, rdeča Kitajska pa naj bi se obvezala, da ne bo napadla Formozo in bližnjih otokov. Po tem načrtu bi bilo torej doseženo premirje na podoben način, kakor je bilo ustvarjeno v Avstriji. Nemčiji, na Koreji in v Indokini, t. j. z razdelitvijo. Predlagal je tudi, naj bi se za ustaveitev sovražnosti zavzeli Združeni narodi.

Izrazito odklonilno Cu En-lajevu stališču pa je vsaj zaenkrat onemogočilo izvedbo teh načrtov. S tem seveda ni rečeno, da ne bo do tega prišlo v kasnejšem času. Cu En-laj je na podobno energičen način odrekel Združenim narodom vsako pravico, da bi se zanimali za obsojene ameriške letalce, na je kmalu nato le ljubezljivo sprejel glavnega tajnika Združenih narodov, ki je prišel na pogovor o tej zadevi. Zato ni izključeno, da si bo zopet premislil, ko bo le splošno, kakšni nevarnosti se izpostavlja pri vprašanju Formoze.

Prav zaradi tega, ker so dosedanje izkušnje pokazale, da se vojno prepreči samo s tem, da se brez

Žerjavica pod pepelom

Pred dnevi smo dobili v roke novo, božično številko »Domovine«, glasila Slovenske demokratske stranke v begunstvu. Pod gornjim naslovom je v njej objavljen tudi niz ponatpisov iz novoletne številke ljubljanskega štirinajst dnevnika za politična, gospodarska in kulturna vprašanja »Naši razgledi«. Z ozirom na razpravo proti Dijlasu in Dedijeru, ki je pretekli ponedeljek začela v Beogradu, so ti izpiski iz pomembnega slovenskega glasila še posebej zanimivi. Režim skuša namreč z vsemi sredstvi dokazati, da gre v Dijlasovem in Dedijerjevem primeru za dva osamljenca. Utrinki, kakor jih vse pogosteje srečujemo v sodobnem slovenskem tisku, pa nam dokazujejo prav nasprotno. Jugoslovanski narodi in celo komunisti vse težje prenašajo duhovno tiranstvo in vsestranski monopolizem, kakršnega izvajajo sedanji oblastniki. Ali ni naravnost značilno, da je uredništvo »Naših razgledov« smatralo za potrebno, da mora seznaniti svoje čitatelje prav s tistimi mislimi ameriškega demokratskega predsedniškega kandidata Adlaia E. Stevensona, ki obsojajo takšno duhovno tiranstvo (glej zadnji citat)?

Zerja za svobodo in notranji odpor proti obstoječemu stanju morata biti res velika, da se zavestno ali, kar bi bilo še značilnejše, podzavestno dela takšne spodrstvaje, kakor jih zasledimo v eni sami številki ljubljanskega štirinajst dnevnika! Naj Kardelj izjavlja »Ansia kar hoče, tega dejstva ne more izpremeniti.

Uredništvo

»Svet je enoten in nedeljiv in prav tako ni več mirov, več svobode, več blaginje, ampak en mir, ena svoboda, ena blaginja, ki gre do prebivalcem, ne kot pripadnikom držav ali blokov v količinah, kot jim jih določajo uradni razlagalci, ampak ki jim gre do celoti kot ljudem. Mao Tse-tungov Kitajec nima le pravice, da uživa vse sadove svoje dežele, kot lahko to dela Eisenhowerjev Američan, temveč tudi pravico, da o Mao Tse-tungu sodi dobro ali slabo, kot to dela o Eisenhowerju Američan. Od praktične možnosti vplivanja ljudi vsega sveta na usmerjanje politike — kar je nekje uresničeno bolj, nekje manj, nekje sploh ne — bo v prihodnosti vse bolj odvisna usoda človeštva, čigar cilj ni, da se naslaja nad obešanji te ali one vrste in da bere svoja pisma, potem ko so jih brali že drugi; ne v tem, da aplaudira sveti neumnosti in že znanost uporablja za rušenje sveta; ne v tem, da s svojim delom bogati predalec drugih ter da ne delo, ampak privilegiji teh ali onih

(»bpa« v članku »Eksistenca ljudi«)

»Demagogija je načelno prepovedana, pa naj bo izrečena v sovražnem ali prijateljskem tonu. Propagandne parade in izlivi niso dovoljeni. Opozorjam p. n. predstavnike velesil, da ne nihče ne bo mogel prepričati, d je njegov cenjeni pogled na svet najnaprednejši in najpravičnejši. Prav tako opozorjam predstavnike petih velesil, da, se mi noben družbeni sistem na svetu ne zdi neoporečno dober in se zatoj sme govoriti takole: »Naš sistem je slabši kot vaš«, nikakor pa ne, »naš sistem je boljši kot vaš«. Pretiravanje namreč osebo ne ljubim, čeprav so včasih zelo smešna in se človek lahko nasmeji od srca. ... Kar zadeva problem koeksistence (ko-obstoja), želimo, da bi več govorili kot o problemu ko-obstoja različnih pogledov, zahtev in želja malega delovnega človeka, in manj kot o problemu ko-obstoja držav, družbenih sistemov in temu podobnega. Vse nas oamora prepeljati zlato spoznanje in prepričanje, da nihče med nami ni nepogrešljiv in nenadomestljiv in da ni nobena velika umetnost ali posebnost biti državnik. Skratka, da to ni poklic, temveč zgolj moralna dolžnost, ki bi lahko bila zelo častna, ki pa pogosto ni, kakor vidimo.«

(Iz članka »Vajkardove novoletne sanje«)

»Kako bi namreč moglo delavsko gibanje zbuditi in dvigati vero v človeka, če se notranje ne bi očistilo. Danes je ogromni večini ljudi jasno, da »svetovnega Oktobra« ne bo, ampak je edina pot v socializem konstruktivno sodelovanje, medsebojna pomoč, odprava razlik med naprednimi in zaostalimi državami, torej same naloge, ki jih brez rezerve sprejema vse delovno človeštvo. ... danes je že zmagalo splošno prepričanje, da mora biti vsak monopol uničen in vsak monopolizem odpravljen, tudi monopolizem na idejnem področju.«

(Dr. Jože Potrč v članku »Novoletno razmišljanje«)

»Vendar sodim, da sleherna družba, ki se giblje v smeri komandiranja in teroriziranja svoje intelektualne skupnosti, vodi v tiranijo ali samomor. ... Svet se stalno izpreminja — in on se je končno vselej izpreminjal tudi v preteklosti: in zdi se mi, da ni prav nobenega razloga, ki bi nas upravičeval, da bi verovali, če da smo doslej prav danes nespremenljivo deveto deželo. In kot se svet izpreminja, se morajo narodi novim pogojem prilagajevati, v nasprotnem primeru pa bodo izumrli, podobno kot dinosavri. Sredstva, s katerimi pa do take prilagoditve pride, so ideje, se pravi še posebej — nove ideje. Prvo, kar se zahteva od naroda, ki hoče v sprejemljivem svetu preživeti, je nenehen tok novih misli, novih pojmovanj in, če hočete, novih sanj. Narod, ki tak tok zadržuje, ali ki manjšini v svoji sredi dovolji, da one, ki mislijo, cenzurira in straši, je narod, ki kliče nad sebe stagnacijo.«

(Iz članka »Adlai Stevenson o anti-intelektualizmu«)

Komunisti grozijo Formozi

Ze nekajkrat smo omenili, da s Sovjetska zveza verjetno želi, da bi se Združene države zaplete v vojno s Kitajsko. Takšen spopad bi obe veliki državi precej izčrpal, Sovjetska zveza pa bi lepo gledala in se krepila. Toda verjetno se nikdar nismo bili tako blizu morebitnemu uresničanju tega načrta, kakor smo danes.

Začelo je 18. t. m. z napadom kitajskih komunističnih sil na otok Jik Jank San, ki je bil dotlej v rokah Cang-kajskovih čet. To je majhen otokček iz skupine Tačenskih otokov. Nacionalistična posadka se je vkljub sovražni premoči junaško upirala ter je klonila šele po 60 urah ogorčenih borb, ki so priznanju napadalca terjale velike žrtve.

Po sorazmernem premirju, ki je vladalo med Cang-kajskom, ki sedi na Formozi, in rdečimi oblastmi, ki obvladajo matično deželo, je ta nenaden napad očiten znak, da je Mao Tse-tung sklenil začeti pohod proti Formozi. Spravil se je pač najprej na otoček, ki je najbližji kitajski obali. To pa je samo prvi korak. Ze v teku borb za ta otok so komunistična letala napadla tudi glavni Tačenski otok. 24. januarja pa so ga obostreljavali tudi s topništvom. Ofenziva se je raz-

širila na nekatere druge točke. Predsednik kitajske vlade, Cu En-laj, ni prav nič skrival namenov svoje vlade, ko je izjavil, da »Kitajska nikakor ne more sprejeti nobenega tako imenovanega prenihanja sovražnosti v spopadu s Cang-kajskom.« Po njegovem je Formozo neločljiv del kitajskega ozemlja, njena osvoboditev pa je notranja kitajska zadeva. Poudaril je odločnost Kitajske, da osvoboditi Formozo ter je Združenim narodom izpodbijal pravico, da se vmešajo v to zadevo.

S tem pa spravlja komunistična Kitajska v nevarnost ravnotežje in obstoječo razdelitev vplivnih območij na Daljnem vzhodu. Združene države so že dolgo od tega javno povedale, da štejejo Formozo med tiste točke, od katerih je odvisna njihova varnost. To je pač eden izmed členov v tako imenovani zunanji verigi ameriških obrambnih položajev na Tihem oceanu. Cu En-laj je to prav dobro vedel, s vključitvijo temu se je njegova vlada odločila za napad in za ostre izjave, ki pomenijo skoro vojno napoved.

Združene države so seveda takoj odgovorile. Predsednik Eisenhower je predlagal, naj bi prišlo do premirja na podlagi nove razdelitve, po kateri bi Cang-kajskove čete izpraznile vse otoke, ki leže blizu kitajske obale, rdeča Kitajska pa naj bi se obvezala, da ne bo napadla Formozo in bližnjih otokov. Po tem načrtu bi bilo torej doseženo premirje na podoben način, kakor je bilo ustvarjeno v Avstriji. Nemčiji, na Koreji in v Indokini, t. j. z razdelitvijo. Predlagal je tudi, naj bi se za ustaveitev sovražnosti zavzeli Združeni narodi.

Izrazito odklonilno Cu En-lajevu stališču pa je vsaj zaenkrat onemogočilo izvedbo teh načrtov. S tem seveda ni rečeno, da ne bo do tega prišlo v kasnejšem času. Cu En-laj je na podobno energičen način odrekel Združenim narodom vsako pravico, da bi se zanimali za obsojene ameriške letalce, na je kmalu nato le ljubezljivo sprejel glavnega tajnika Združenih narodov, ki je prišel na pogovor o tej zadevi. Zato ni izključeno, da si bo zopet premislil, ko bo le splošno, kakšni nevarnosti se izpostavlja pri vprašanju Formoze.

Prav zaradi tega, ker so dosedanje izkušnje pokazale, da se vojno prepreči samo s tem, da se brez

odlašanja izpregovori jasno besedo, je predsednik Eisenhower 24. januarja zahteval od kongresa, naj mu da pooblastilo, po katerem bi lahko po svoji presoji uporabil ameriške oborožene sile za zagotavljanje varnosti Formoze in Peskadorskih otokov. Ameriška predstavnika zbornica je skoro soglasno (samo s tremi glasovi proti) odobrila zadevno resolucijo, katero so nato z veliko večino sprejeli tudi v senatu.

Položaj je zdaj takšen, da ne dopušta dvomov. Rdeča Kitajska zahteva Formozo, Združene države pa so odločene, da jo bodo branile. Napetost je dosegla stanje, v katerem lahko vsaka iskra zaneti nov požar na Daljnem vzhodu.

Franco pred vrati OZN

Francovo Spanijo so povabili, da pošlje svojega stalnega opazovalca na zasedanja OZN. Počasi, vendar gotovo...

Opaziti je, da se Franco počasi vrača na demokratske tirnice.

Vzpostavitev monarhije je po zadnjih njegovih izjavah pred vrati, in novi monarh bo gotovo odprl vrata demokraciji.

Svetlana Stalinska v Sibiriji

Uradna Sovjetska le malo govori in piše o pok. Jožefu Stalinu. O trok so se dedili tudi že iznebili. Vasilij, generalni major sovjetskega letalstva, je umrl v nekem koncentracijskem taborišču, kakor smo že poročali. Graški dnevnik je pred dnevi sporočil, da so po aretaciji Vasilija, tudi njegovo sestro Svetlano, ki je bila z bratom zelo povezana, zaprli in pregnali v Sibirijo.

Ze skoraj petdesetletna Svetlana Stalinska ima za seboj zelo nesrečno življenje. Njena mati Nadžena ji je umrla l. 1931 v zagonetnih okoliščinah. Govorili so, da so jo zastrupili. Kmalu po materini smrti se je Svetlana poročila z enim izmed sinov maršala Timošenk, ki so ga l. 1937 ustrelili. Po vojni se je poročila z nekim častnikom, Aleksandrom Kaplerjem, ki pa ga je likvidiral tekrat vsemogočni Zdu-nov. Vse do očetove smrti je ostala Svetlana v njegovi bližini. Odstranitev Berje je pometla tudi s Stalinovimi krvnimi nasledniki. Usoda diktatorjev in njihovega nasledstva!

TA POT NE VODI V ORGANIZACIJO ZDRUŽENIH NARODOV

VESTI z GORIŠKEGA

Z nosilci križa na Kalvarijo

V družini vlada naravna povezanost med starši in otroki, med brati in sestrami in sploh med člani družine. Najprej skrbijo starši sami za svoje mladoletne otroke, nato pa dorasli otroci sodelujejo s starši. Slednji otroci skrbijo za utrjene in onemogle starše. Povezanost v družini je najlepši dokaz in izraz solidarnosti. Vsi za enega, eden za vse! Tu vlada božji mir, tu vladata naravna pravičnost in poštenost. Tu skupne solze v nesreči, tu veselo razpoloženje ob srečnih sončnih dneh!

Sloga v družini rodi blagostanje in veselje. Veselje vsekakor, tudi če popolne blaginje trenutno ni.

Potrpljenje je lepa čednost, krepost, ki diči človeka, preprostejša kmeta, delavca in razumnika. Potrpljenje v prenašanju hudih dni, suhih let in tudi krivice.

Ce v družini ni kaj v redu, postanejo vsa srca nemirna, užalošena. Tedaj vse ali manj vsi člani družine trpijo in srčno hrepenijo, da bi se mir in red zopet vrnila.

Dokler tega ni, se trpljenje stopnjuje! Kri ni voda, kri je studenec življenja, je hrana telesu. Kri je skupna hrana družine in rodu. Ta veže vse žile življenja ene družine in enega rodu!

Slovenska družina je zrasla v viharju zgodovine. Postavila si je svoj dom na zemlji, ki so jo teptela in zavojevala divja plemena. Pa je slovenski rod, odkar se je na tej zemlji nastanil, junaško kljuboval vsakemu napadu, vsakemu tujemu namenu podjarmljenja! Strgal je tudi okrove srednjeveške gosposke, kateri je dolga stoletja plačeval kravi davek in si postavil svoj dom! Iz beraškega gmajnarja, kamor ga je bila brezvestna gosposka ponizala, je slovenski človek zrastle v samostojnega gospodarja!

Družina je zadila svobodno življenje. Ljubezen in veselje sta bolj živo v njej zavladala. Ponosni domovi, močnega gospodarstva so bila dika, biser rodu, dika lepe Slovenije!

Se en sunek, in zrušilo se je tudi cesarstvo Habsburžanov, ki je našemu rodu kratilo svobodo in pravico do nje zanikalo!

Sledila je kratka doba neodvisnega samostojnega življenja, četudi v viharju notranjega uravnovešanja pravic in dolžnosti.

Pa so se pojavili sovražniki slovenskega rodu! Krivoverci in Judeži, razkolniki in odpadniki, ki družinske in narodove povezanosti ne priznavajo, ki se sami uživajo materijo, samo materijo, kajti duše nimajo, srca tudi ne! Gazijo po blatu svoje pohotnosti in strašne uniške puščave.

Odpurili so samostojno slovensko družino in svetost njenega obstoja. Uničili prvo in glavno celico človeške družbe. Prezir ovadstvo, preganjanje in trpinčenje. To so odlike materialističnih močev!

In naš narod je v verigah! Obup in groza, pomanjkanje in trepet, to je njegova zla usoda.

Slovenska družina kliče na pomoč! Slovenski narod hoče, mora živeti! Kdor noče biti krvnik svoje družine in svojega rodu, ta naj krivovercem ne pomaga! Dolžnost slehernega Slovenca je, da svojim staršem in svojim bratom v potrebi

bi in trpljenju pomaga! Nesreča je zadela ves naš narod v matični državi. Mi moramo s temi našimi brati občutiti njihovo trpljenje; po vsem svetu izpričati njihovo pravico do neodvisnosti in do človeka dostojnega življenja povsod terjati!

Gorje mu, ki bi se upal iskati na trpečem narodovem telesu svoje umazane koristi. Takih hijen naša čast in ponos ne preneseta! Trdno stojimo na strani naših bratov, ki nosijo težki križ na goro Kalvarijo, in kričimo v svet na ves glas, da se jim godi krivica, ki se mora odpraviti!

Z božjo pomočjo in z našo pridnostjo in vztrajnostjo bomo dosegli zopetno obnovo samostojne slovenske družine in zlom železnih okov dednih močitev, ki naš rod v sužnosti držijo! Dva komunistična močeta sta že spregledala: Džilas in Dedijer. »Skala poka, dob se lomi!...«

Rmin - Plešivo

Tukaj nas prebiva kakih 600 Slovencev, pa nimamo pravega, primernega središča za shajanje, ker smo eni od drugih precej oddaljeni. Kot središče pa bi moralo veljati Plešivo, kjer živimo samo Slovenci. Tudi Subida, ki leži nekako sredi poti med enimi in drugimi, bi lahko veljala kot središče in zbirališče, ko že imamo tu cerkvico z

mašo in popoldansko službo božjo. Tu bi se morali shajati tudi naši bratje z drugih krajev Goriške, in sicer v skupinah, da nam kaj lažje zapojejo. Prepotrebna nam je narodna omika, da ne bomo živeli kot osamljena vejica, ki jo utegne veter in čas uničiti. Tudi kako malo prireditelj na odprtem bi v poletnem času lahko imeli!

Važna zahteva PLI

Goriški italijanski liberalci so zborovali v zvezi uvedbe posebnih deželne avtonomije in se zanjo izrekli dovolj. Zahtevali pa so kategorično, da se goriški pokrajini vrne červinjski kraj in priključijo se hribovski kraji nad Cedadom. Ti hribovski kraji nad Cedadom predstavljajo Slovensko Benetijo.

Pametno bi res bilo združiti vse Slovence v Italiji v eno samo pokrajino! Zanimivo bo, kakšno stališče do tega predloga bodo zavzele ostale stranke, ki tvorijo vladno koalicijo. Zanimljivo bi bilo ostvariti, če bi nanjo pristala še največja, to je demokratična stranka.

Diskusija o deželni avtonomiji postaja vse bolj zanimivejša, kajti slej ali prej bo tudi vlada morala zavzeti svoje stališče in rešiti to vprašanje, ki tako živo zadeva življenje naše pokrajine.

Spomenik padlim v Sovodnjah

Na občinski seji so sklenili odstopiti občinski zemljišče za postavitev spomenika padlim iz Sovodnjah. Predlog svetovalca g. Petra Tomšiča, naj bi se spomenik postavil na zasebnem zemljišču, da ga ne bodo v bodočnosti kakšni italijanski oblastniki premikali in celo uničevali, ni bil sprejet. Značilno je tudi dejstvo, da mislijo postaviti spomenik ne vsem padlim iz prve in druge svetovne vojne, temveč vseh področja občine Sovodnje, ampak samo padlim borcem v drugi svetovni vojni. Izvede to so vsi, ki niso padli kot... borci in tudi oni z Vrha sv. Mihaela!

V petek 21. t. m. se je v Sovodnjah vršila seja občinskega sveta, na kateri so soglasno sprejeli predlog, da se z napeljavo električne luči na Vrh mora žica potegniti tudi do treh hiš pri Černičih. Tako bo posojilo, ki se za to delo namene, služilo res splošnim koristim.

Solskemu patronatu so odobrili 15 tisoč lir podpore. Domačinom gg. Venceslavu Bucinu, Ivanu Čotiču in Mihaelu Devetaku pa so sklenili odstopiti nekaj občinskega zemljišča po 35 lir meter, ker ga bodo rabili za gradnjo.

Na tajni seji so potem sklenili, da se sedanji tajnik namesti za stalnega. Ta točka je vzbudila živahno diskusijo, ker so nekateri svetovalci bili mnenja, da bi tajnik stal preveč, ko pride v višjo lestvico, in pa tudi zato, ker je spadal na vidiku uveljavitev deželne avtonomije, ki bo morala primesti s seboj našo jezikovno zaščito in torej tajnika večšega tudi našega jezika. Nič osebnega proti sedanjemu tajniku, ampak samo zadeva

slovenščine, ki je ne obvlada.

Toda frontaški župan in svetovalci, razen enega, so sklenili morda tudi iz posebnih ozirov, da je treba tega tajnika obdržati.

S tem so frontaši še enkrat pokazali, koliko veljajo njihove trditve, da zahtevajo spoštovanje našega jezika povsod, kjer nam priče!

Narod naj sodi!

Pozor Števerjanci!

Pristojna oblast je odredila, da se bo prihodnjega februarja vršil v Števerjanu tridesetdnevni tečaj za obznavanje trte in vinogradništvo sploh.

V tečaj bodo sprejeli dvajset mladenčev, ki ne smejo biti pod 16. letom starosti. Prošnjo za sprejem je treba predložiti do 12. februarja na Kmetijski inšpektorat v Gorici. Ta inšpektorat nudi vsa tozadevna pojasnila.

V prošnji je treba navesti vse osebne podatke, zlasti še šolsko izobrazbo.

Ker gre za važen tečaj, svetujemo, da se števerjanski fantje takoj pobrigajo za stvar in se prijavijo polnoštevilno!

Oslavje pri Gorici

Ko smo pred nedavnim čitali v »Demokraciji« dopis iz Števerjana s predlogom za raztegnitev vodovoda z onstran meje do Števerjana, nam je šinila v glavo misel, da bi se tisti vodovod pravzaprav dal potegniti tudi do Oslavja in Pevme. Seveda je za primer, da bi iskanje vode, ki ga je goriška občina začela, ne pokazalo uspeha.

Vlada je dala goriški občini prispevek za plačilo vode, ki jo ta prejema - onstran meje. Prav lahko bi dala prispevek še za napeljava vodovoda do Števerjana, Oslavja in Pevme!

Pozor živinorejci!

Pretekli teden se je dogodilo, da je g. Andreju Levpuškcu iz Pevme pri Gorici poginilo ena za drugo kar pet glav živine. Vzroka te težke nesreče niso še mogli ugotoviti niti živinodravnik!

Gospod Levpušek je dober in pameten posestnik, ki na svojo živino dobro pazi, pa je kljub temu hudo prizadet!

Zato opozarjamo vse živinorejce, naj še bolj skrbno negujejo svojo živino in nanjo pazijo.

Ker pa se je v nekaterih krajih pokrajine pojavila tuja slinavka, je prefekt izdal ukaz, da mora biti vsa živina v krogu 500 metrov od hleva, kjer je bolezen nastala, takoj cepljena. Na trg ne sme nobena glava živine, če ni spremljana z zdravniškim potrdilom cepitve.

Križa brezposelnosti v tržiških ladjedelnih

V tržiških ladjedelnih se pojavlja nova postritev brezposelnosti, ki bo imela svoj višek v prihodnjem mesecu februarju, ker prav za takrat primanjkuje dela. V ta namen so se vodstvo ladjedelnice in sindikalne organizacije spo-

Še o krivičnem izgonu naših otrok iz slovenske šole

V verigi krivic, storjenih našim otrokom, katerim prepovedujejo obiskovanje slovenskih šol in so jih iz teh izgnali z izgovorom, da so se njihovi starši izrekli za Italijane, ker so izvajali pravico optiranja za ohranitev italijanskega državljanstva, je še en poseben člen, ki jasno dokazuje in potrjuje krivico. Gre za otroke tistega očeta, ki je umrl, predno je rok za optiranje potekel. Te osebe niso namreč izgubile italijanskega državljanstva! Tako določa neka okrožnična ministrstva za pravosodje od leta 1953, ki je bila poslana vsem županom z ukazom, da morajo gori navedene umrle osebe smatrati kot italijanske državljane in izdati tozadevni državljanski list.

In ker so po zakonu št. 555 od 13. 6. 1912 mladoletni otroci staršev državljanov tudi italijanski državljani, jasno sledi, da so otroci gori navedenih primerov, italijanskih državljanov, umrlih predno je rok za optiranje potekel, italijansko državljanstvo ohranili, ne da bi jim bilo treba optirati. Ti otroci imajo torej pravico obiskovati slovensko šolo in jih zloglasna okrožnica ne zadeva!

Dolžnost šolskih oblasti je, da krivico vsaj v teh primerih nemudoma popravijo!

Prizadeti pa lahko od župana zahtevajo državljanski list za te vrste otrok, sklicujoč se na gori omejeno ministrovo okrožnico.

razumeli, da podaljšajo do 27. aprila t. l. veljavnost lanskega dogovora, kateremu je vodstvo znižalo urnik dela lepemu številu delavcev. Letos jih bo 2800 z znižanim urnikom dela, delali bodo namreč samo 24 ur tedensko, a zaradi tega bodo prejeli dopolnilno plačo.

Taka rešitev je pa seveda le začasna. Zeleti bi torej bilo, da bi ladjedelnice prišle do novih naročil, ki bi omogočile polno zaposlitev delavstva, ti pa do svojih normalnih plač.

Smrtna kosa

V Rupi, občina Sovodnje, je v ponedeljek 24. t. m. umrl g. Leopold Maraž, star komaj 58 let.

Pokojsnik je bil narodno zaveden in zelo znančen mož. Njegovim preostalim, hčerki učiteljici in drugim, naše iskreno sožalje.

IZ SLOVENIJE

AMERISKA POMOC JUGOSLAVIJI

Vlada ZDA je darovala Jugoslaviji 425.000 ton pšenice kot izredno pomoč za težko gospodarsko stanje, v katerem se nahaja Jugoslavija. Z izkupičkom, ki ga bodo dobili pri prodaji pšenice, bodo gradili nove ceste po Jugoslaviji.

Za poslovnost leto 1954-55 so ZDA že obljubile Jugoslaviji 850.000 ton pšenice, kar predstavlja dobri dve tretjini vsega primanjkljaja žita.

Sklenili so tudi zelo ugodno pogodbo za nakup bombaža v Ameriki za okrog 10 milijonov dolarjev. Ta bombaž bo Jugoslavija plačala s svojim izvozom šele takrat, ko bo to omogočila jugoslovanska plačilna bilanca.

IZMENJAVA FILMOV

Pred kratkim je bil dosežen sporazum o izmenjavi sovjetskih in jugoslovanskih filmov.

Z Italijo vodi Jugoslavija podobna pogajanja za nakup filmov italijanske proizvodnje. V ta namen je že prišla v Italijo posebna jugoslovanska komisija, ki bo pregledala najnovejša italijanska filma.

Tudi z Mehiko se pogaja Jugoslavija za zamenjavo filmov in za skupno snemanje.

POZAR V VLAKU

Prav zadnji dan lanskega leta se je na potniškem vlaku Beograd-Skopje zgodila zaradi neprevidnosti nekega potnika velika nesreča, pri kateri je bilo poškodovanih 31 potnikov, eden pa je umrl.

V nekem prenatrpanem vozu se je razlila posoda bencina, ki je bila pod sedežem. Bencin se je hitro razlil po celotnem vozu. Nekaj potnik, ki ni opazil gorilne tekočine po tleh, je vžgal cigareto in vrgel vžgalico na tla. V trenutku je plamen zajel voz in potnike. K sreči je samo en potnik podlegel težkim opeklinam.

IZVOZ IZ VOJVODINE

V avtonomni pokrajini Vojvodini je v živim razmahu kmetijstvo in živinoreja. Vojvodina je bila

SOCIALNA VPRAŠANJA

Kako učiti na osnovnih in drugih šolah

Pred kratkim je minister za prosveto izdal posebno okrožnico v zvezi izvajanja šolskega programa, tako na osnovnih, kakor na drugih šolah. Okrožnica pravi, da so učenci na osnovnih šolah preveč povrženi pritiskom izvajanja programa, kar škoduje njihovu zdravju, zaradi neznanih let. Zato opozarja minister na nujnost, da se tek sistem skoro zaporednega pouka skozi štiri ure popravi tako, da se učencem nudi po več odmorov, med katerimi jih učitelji morajo voditi k razvedrilu in ne pustiti same, da posedajo in premišlujejo na težke in muke.

Okrožnica pa se nanaša, kot smo povedali, tudi na srednje šole do konca liceja, in svari, da se mora program izvajati na tak način, da dijakov ne muči in izmuči. Zlasti svari okrožnica pred preobitnim nalaganjem učenja na pamet, ker tak sistem poučevanja je zdravju dijakov zelo škodljiv, poleg tega, da ni niti najmanj dobro sredstvo za vzgojo in izobrazbo. V mnogih primerih pa je tak način šole le dokaz vzgojiteljeve neprimarnosti in pedagoške nezmožnosti.

V resnici moramo ministrovo okrožnico pozdraviti kot potrebno opozorilo in svarilo vsem vzgojiteljem na šolah vseh vrst, na katere se nanaša. Šolski programi so res težki in preobitni. Otroci v osnovnih šolah hudo trpijo zaradi dolgih ur pouka, potrebujejo več čistega zraku in veselega razvedrila. Zato jim je treba dati več odmora, med poukom pa izvajati program z materinsko ljubeznijo in ljubeznivo besedo, recimo z materino strogošjo in ne s pretirano disciplino! V nekaterih krajih so že uvedli pouk na odprtem, seveda v toplem času. Drugod pa so uvedli pouk s sodelovanjem kinematografije in televizije. V obeh primerih, zlasti pa v drugem se je izkazalo, da so otroci zelo pozorni, ker jih program, zaradi načina izvajanja, zelo zanima in tudi razveseljuje.

Domače vaje za osnovnošolske učence so eno najprimernejših načinov pravilne vzgoje. Ena sama mala vaja, kot ponovitev tega, kar je bil predmet istodnevne pouka v šoli, zadostuje, in še ta lahko večkrat odpade.

Na srednjih šolah pa je tudi zadeva izbire programa zelo važna. Dogaja se, da se dijaki učijo predmeta, ki jim nikakor ne bo v živ-

ljenju niti posredno služil. In vendar jim profesor prav tega predmeta često nalaga največ učenja na pamet.

Sicer pa mora tudi ministrstvo program za srednje šole v marsičem spremeniti. Kar se pa tujega jezika tiče, prepusti izbiro ravna teljskemu svetu, po zaslišanju dijakov in njihovih staršev.

Osnovnošolska in srednješolska vzgoja otrok in mladine je velikega socialnega pomena, ker se prav tu pripravljajo bodoči značaj. Kakor ravna šola z učenci in dijaki, tako bodo učenci in dijaki v življenju ravnali sami s seboj in v družbi! Naloga vzgojiteljev je sicer težka in polna odgovornosti, zato pa tudi moralno zaslužna in častna. Posvetiti se je treba temu priložni nesebično in z vzorno pozitivnostjo!

Važno je torej to, da je minister sam sprevledil potrebo, da se na osnovnih in na srednjih šolah učenje pravilno poučuje po načinu, ki je najbolj prikladen za dobro doživetje. Ne da bi bili niti na osnovnih, niti na srednjih šolah učenci in dijaki z učenjem tako preobremenjeni, da bi to škodilo zdravju, poleg tega, da bi se ne mogli zaradi preobitnosti ničesar dobro naučiti.

Pridnost in marljivost učencev in dijakov prepogostokrat zadene ob vzgojiteljevo neupravičeno strogo, ki jim vzame veselje in možnost napredovanja!

Se o izgubljeni lastnini v tujini

Z ozirom na določila zakona od 20. oktobra 1954, št. 1016, glede prijave italijanskim državljanom v tujini po členih 74 in 79 mirovne pogodbe vzete lastnine, moramo pojasniti še sledeče.

Gori navedeni zakon se sklicuje na onega od 4. julija 1950, št. 590, in pravi, da prijave, ki so bile napravljene po določilih tega zakona, so pravilne in pravno veljavne. Ta zakon od leta 1950 je bil namreč izdan prav s pozivom na prijavo v tujini izgubljene lastnine, z namenom, da jo vlada plača odnosno odškoduje.

Tisti zakon od leta 1950 pa je prišel ob veljavo, ker vlada ni tekom enega leta od njegovega vstopa v veljavo izdala natančnih določil za izplačevanje vrednosti, kot jih vsebuje šele zakon od 20. oktobra 1954.

Na vsak način svetujemo vsem prizadetim, naj se pozanimajo, kje leži njihova prejšnja prijava! Morda so bili napravili prijavo že leta 1949, ko je šlo za premoženja na odstopljenem ozemlju. Dobro je, da se prizadeti pravočasno pobrigajo za usodo njihovih vlog, kajti 1. marca t. l. poteče rok za prijavo!

Vemo, da so nekaterim uradno že sporočili, da je mešana italijansko-slovenska komisija sama odstopila take prijave pristojnemu rimskemu ministru, češ da gre za lastnino, ki spada v okvir členov 74 in 79 mirovne pogodbe!

Trst gleda in čaka

(Nadaljevanje s 1. strani)

Vprašanje carinske ureditve našega področja in vprašanje mednarodnega prometa skozi naše pristanišče sta tesno povezani. Integralna prosta cona za vse pristanišče b vendar pomenila, da zaobode države lahko plačajo del pristaniških in prekladalnih stroškov s svojimi proizvodi, ki bi jih naše ozemlje kupovalo za potrebe svojega prebivalstva. Poleg tega bi prosta cona znatno pocenila razne luške manipulacije. Tujci to prav dobro vedo in zato opozujejo. Če bodo videli, da se jim izplača, da se tu širokogrudno odpirajo vrata, skozi katere vodi pot s celine v prekomorski svet in obratno, potem se bodo posluževali naše pomoči, v nasprotnem primeru se bodo dokončno obrnili drugam.

V tržaškem primeru je torej nadaljnje odlašanje rešitve nakazanih osnovnih problemov zelo nevarno. Zediniti se je treba na tisti osnovah, ki so najenostavnejše in so najbolj v skladu z naravo in posebnim pravnim položajem našega področja. Samo takšne zamisli bodo lahko hitro in brez ovir uresničene. Mislimo, da sta čim širša samouprava italijanske cone nekdanjega Svobodnega tržaškega ozemlja in premaknitev italijanske carinske meje na črto Timav-Grmada edini dve zahtevi, ki odgovarjata tem pogojem. To je neposredni cilj, za katerega dosego je treba zbrati vse razpoložljive sile. Bolj zapleteni in časovno oddaljeni trst imajo itak čas, s katerim Trst, ki mu gre za biti ali ne biti, ne more razpisati.

GOSPODARSTVO

NA NJIVI

Očistiti je treba jarke za odtakanje vode. Jarki morajo imeti tudi tako lego, da se voda z lahkoto odteka. Kjer voda ostaja, tam dobrega prideleka ne dobimo, ker korenine zaradi vode gnijejo, rastline zbledijo in steblo se uniči.

V KLETI

Upamo, da je že vsak vinogradnik vino do tega časa pretočil. Vino je treba vsak teden pokusiti, da izvemo v kakšnem stanju je. Če je še motno, mu je treba dati eno ali dve kocki »Enosozine« odnosno kakke drugega primerne sredstva, n. pr. »Sterilita«, na 1 hl. Kocke zdrobimo in jih v vrečici na vrvi vtaknemo v sod, da se raztopijo. To povzroči čiščenje vina.

Sodi morajo ostati vedno polni, da se sicer na površju ne napravi kan, kar se navadno pri šibkejših vinih rado dogaja.

Ce smo prav prisliljeni držati sode do vrha nepolne, tedaj moramo prazni prostor zažveplati, in sicer po 1 azbestni trak na vsaka 2 hl prostornosti. Nato pa sod neprodušno zapretili.

V SADOVNJAKU

Ce vreme ni mrzlo, nadaljujemo s čiščenjem in obrezovanjem sadnega drevja. Pri tem naj se vsakdo pusti poučiti od najpridnejšega in

najzmožnejšega v vasi, da bo obrezovanje pravilno. Nepravilno obrezovanje drevju škoduje ni ga lahko uniči.

Važno vreme je drevju, zlasti breskvam škodljivo. Na enoletnih mladikah breskve opazujemo pojav rjavih peg, ki povzročajo odpadanje cvetnih popkov in posušene mladiki. To bolezen imenujemo rak in jo lahko samo preprečimo, ne moremo pa je tudi ozdraviti. Zato moramo breskve v tem že skrajnem času poskopriti s tridostotno modro galico in s tridostotnim apnom.

Raku so najbolj podvržene vrste breskev: Majski cvet, Amzden in Magdalenka zgodnja.

V VINOGRADU

Februar je najprimernejši čas za obrezovanje trte. Na vsak način moramo trte obrezati, predno se začne solziti, to je, predno nastopi zopetna rast.

Ce je trta letos bolj močna, ji pustimo več glav kot lansko leto. Nasprotno, če je ošibela, ji jih pustimo manj.

Ce bomo trto obilno gnojili, ji lahko pustimo kako glavo več. Tudi če so trte bolj narazen sajene, lahko pustimo več glav. Tako pri Tokaju, kjer morajo trte zaradi močnejše rašče biti močno narazen ena od druge.

Kaj je socializem in kako se gradi? Spopad v Srednji Ameriki

(Glej tudi »Demokr.« št. 1, 2, 3 t.)

4. Nova gospodarska politika (1952-1954)

Nova gospodarska politika, kakor je to v navadi pri komunistih še od Leninove NBP dalje, je stvarno zgolj umik režima pred velikimi notranjimi in zunanjimi težavami. Ne smemo pa pozabiti, da ta orjaški korak nazaj ni nikoli prekoril določenih ideoloških meja. Zavrženje dolgoročnega planiranja ni pomenilo obnove zasebne gospodarske pobude po mestih, kakor tudi dekolektivizacija ni pomenila vrnitev razlašene zemlje kmetom, pač pa zgolj vrnitev tistega dela posesti, ki ni prekoril določenega maksimuma in ki ni zahteval uporabe najemniške delovne sile.

Enoletno planiranje

Z enoletnim planiranjem so pričeli januarja 1952. Uvajali so ga z zakonom o načrtnem upravljanju narodnega gospodarstva. Načrt je predpisoval enoletno usmeritev gospodarstva razvoja države na podlagi tako imenovanega osnovnega razmerja proizvodnje in porazdelitve dobrin. Predpisoval je med drugim naslednje osnovne proporcije: 1) Obvezni minimum izkoriščanja proizvodne zmogljivosti vsake gospodarske panoge; 2) minimalni sklad mezd, ki odgovarja izkoriščanju te zmogljivosti; 3) »oprečno« odstopno mero akumulacije in socialnih skladov, ali z drugimi besedami: določitev, kolikšen del dohodkov podjetja je treba uporabiti za finančne naložbe (splošno družbene narave) in kolikšen del za »socialne sklade« (največji del teh skladov je namenjen za vzdrževanje državne uprave, vojske itd.). Tako je načrt predvideval ne samo višino in strukturo narodnega dohodka, pač pa tudi njegovo razdelitev v: potrošni sklad (mezd, plače) delavcev, investicij in »socialne sklade«. Razliko od prejšnjega sistema, državi preracun ne obsega več vseh dohodkov in izdatkov narodnega gospodarstva, pač pa samo tiste, ki so vezane na državno upravo in njene najosnovnejše naloge. (36)

Gospodarsko nadzorstvo novega sistema je prevzela Narodna banka in njene podružnice, ki so držale v svojih rokah ne samo finančna sredstva vseh podjetij, pač pa celotno družbeno knjigovodstvo. Poleg tega je imela Narodna banka monopol za dovoljenje kreditov, kakor tudi nadzorstvo nad zunanjo trgovino.

V teku l. 1953 so izvršili velike spremembe v osrednjem vodstvu narodnega gospodarstva.

Svobodna tržišča

V letih 1951-52 so pričeli z uvajanjem svobodnega tržišča za vse kmetijske pridelke in industrijske izdelke iz izjemo nekaterih surovin. Jugoslovanski komunistični oblastniki so se na ta način vrgli v določenem obsegu h gospodarskemu zakonu ponudbe in povpraševanja, in to v okviru socialističnega gospodarstva. Ta korak predstavlja vsekakor najpomembnejši umik od sovjetskega sistema načrtnega gospodarstva.

Vrednost dinarja so zmanjšali l. jan. 1952 v razmerju do zlata in 1 dolarja (tečaj 1946: 1 dinar je 17,773 miligramov zlata ali 50 dinarjev za 1 dolar; tečaj 1952: 1 dinar je 2,96223 miligramov zlata ali 300 dinarjev za 1 dolar). (37) Tudi to šestkratno razvrednotenje vrednosti dinarja še daleč ni doseglo stvarne mednarodne vrednosti jugoslovanske valute.

Cepprav je novi sistem planiranja predstavljali ločitev od sovjetskega sistema, še vedno trdno ohranjena centralistično upravljanje narodnega gospodarstva. Ker so ga uvažali brez stvarnih in vsestranskih pri-

prav, je samo še povečal splošno gospodarsko zmedo.

Najhušji polom je doživel komunistični režim v Jugoslaviji s kolektivizacijo. Medtem ko so komunisti meščanski red gospodarsko in socialno likvidirali brez resnejšega odpora v prvih povojnih letih, so se kmetje, ko so prišli na vrsto, sicer pasivno, zato pa uporno in ogorčeno uprli komunističnemu samopuščanju in končno tudi zmagali. Z uredbo »o premoženjskih odnosih in reorganizaciji poljedelskih združenj« z dne 30. marca 1953 je bil dovoljen razpust imenovanih združenj. Za petletni obdobje veljavnosti te uredbe se je število združenj od približno 7000 zmanjšalo na vsega 2500 (38) in v naslednjem letu na 1258 (39) oziroma na število, ki je obstajalo pred začetkom množične kolektivizacije l. 1948.

Novo agrarno reformo so izvedli po »Zakonu o zemljiškem skladu« splošne ljudske imovine in o podeljevanju zemlje poljedelskim organizacijam z dne 27. maja 1953. S tem zakonom so določili maksimum kmetijske posesti na 10 ha, v izjemnih primerih do 15 ha. Ta agrarna reforma je prizadela le manjše število kmetijskih posesti, okrog 90.000 (40), prinesla pa je vsega 200.000 ha agrarnega sklada (41), kar najbolj prepričevalno dokazuje kako neznatno je bilo število kmetijskih posesti z nad 10 ha zemlje. Kakor smo že omenili, je nova agrarna reforma imela namen, da prepreči ustvarjanje novih večjih posesti na podeželju, ki bi uporabljala najemniško delovno silo. Ta agrarna reforma nima s socialnimi ukrepi nobene zveze, z njo so oblastniki hoteli oslabil vasa, posebno pa njeno gospodarsko moč nasproti režimu.

Zanemarjeno poljedelstvo

Nova gospodarska politika na podeželju je v nekem trenutku dajala videz popolne preorientacije režima za dvig poljedelstva. Komunistični oblastniki so pridno pričeli govoriti o desetletnem načrtu za kmetijstvo in obetali v ta namen okrog 700 milijard dinarjev investicij za uresničitev tega načrta (42), kar bi pomenilo, da bi poljedelstvo prejelo letno okrog 70 milijard dinarjev za investicije in pomoč. Te cenene komunistične obljube pa so ostale — kot mnoge druge — golo fraziranje. Fantastične vsote so ostale mrtva črka na papirju. L. 1953 so namesto 70 milijard investirali vsega 6,4 milijarde dinarjev. (43) L. 1954 pa so na papirju določili namesto novih 70 milijard plus 63,6 milijard dinarjev, skupno torej 133,6 milijard dinarjev, komaj 15,3 milijard — poljedelstvo in 8,5 milijard za poljedelsko industrijo. (44)

Režim je kmetijstvu povzročil tako ogromno škodo, da je bil sam Tito primoran priznati: »Ni zgolj suša kriva za slabo letino v poljedelstvu.« (45) Ob isti priložnosti je povedal, da je v obdobju 1950-53 Jugoslavija uvozila kmetijskih pridelkov za 350 milijonov dolarjev. (46) Če temu znesku dodamo vsoto najmanj 150 milijonov dolarjev, ki jih bodo uporabili v letu 1954-55 v iste namene (47), potem je Jugoslavija, poljedelska država, ki je pred vojno zalagala »žitaricami in maslo, pomembno del Srednje Evrope, samo v letih 1950-54 porabila za uvoz kmetijskih pridelkov pol milijarde dolarjev. Če to ni socializem in če to niso gradbene umetnosti socializma, potem je res prava nesreča, da teh socialističnih pridobitev in kidričevskih umetnosti nismo dosegli tudi mi, zamejski Slovenci. Sicer pa se g. Stoka et Ko. trudijo, da bi nas tudi s temi pridobitvami osrečili.

Pomoč Zahoda in tisti Marshallov načrt, ki ga je beograjski maršal š. l. 1948 označil: »... za imperialistično politiko najslabše vrste, ki da pomeni zavojevati in vladati

političnemu in gospodarskemu življenju posameznih narodov v Evropi...«, to edino je rešilo Titov režim pred popolnim in dokončnim polomom. Igra usode pač! Do konca l. 1952 je Jugoslavija (tudi po zaslugi Marshallovega načrta) prejela posojil v znesku 267,2 milijonov dolarjev (48) in 394,4 milijonov dolarjev pomoči (ne všteti tu pomoči UNRRe, všteti pa tripartitno pomoč v letih 1952-53. (49) Čeprav nimamo na razpolago točnih podatkov o skupnih posojilih in celotni pomoči s strani Zahoda od l. 1945 do konca l. 1954, lahko z vsa mirnostjo računamo, da je Jugoslavija prejela v tem obdobju najmanj eno milijardo 200 milijonov dolarjev. Ta pomoč je bila izredno visoka, gospodarski šušmarji režima pa z njo niti od daleč niso rešili problematike jugoslovanskega gospodarstva, pač pa spravili državo pred konkurz. Čič pa ni za baroko! (Konec prihodnjic) M. S.

PRIPOMBE

(36) B. Kidrič: »Les voies nouvelles de l'économie yougoslave«, »Questions actuelles du

socialisme«, št. 7, X., 1951, str. 1-36; B. Kidrič: »O nekih teoretičnih vprašanjih novega gospodarskega sistema«, »Komuniste«, 1-2 jan. - marec 1952, Beograd, str. 42-69;

- (37) G. J. Conrad 16/17;
- (38) Titov govor v Rumi, »Borba«, 28. 9. 1953;
- (39) »Borba«, 23. 3. 1954;
- (40) Referat Jovana Veselinova, »Borba«, 22. 5. 1953; (41) isto;
- (42) S. Vukmanović: »O desetletnem načrtu«, »Borba«, 18. 2. 1953;
- (43) »Ekonomika politika«, 11. 3. 1954, str. 203;
- (44) Referat M. Markovića, »Borba«, 6. 4. 1954;
- (45) Titov govor v Rumi, »Borba«, 28. 9. 1953; (46) isto;
- (47) Titov govor na Ostrožnem, »Borba«, 20. 9. 1954;
- (48) »Borba«, 4. 11. 1952;
- (49) »Les relations de la Yougoslavie de 1950 à 1953«, »Questions actuelles du socialisme«, št. 22, 1. 2. 1954, str. 153-160.

Arbenzu Guzmanu, ki ga je sam z orožjem pregnal iz dežele. V obeh deželah kave, v Kostariki in Nikaragui, je nekaj mesecev potekal besedni dvoboj med državnim poglavarjem Kostarike, Joséjem Figueresom, in predsednikom Nikaragve, Anastazijem Somoza.

Besedni dvoboj med Nikaraguo, ki meri 120.000 kvadr. kilometrov

in šteje 1,1 milijona prebivalcev, in Kostariko s površino 49.000 kv. kilometrov in 750.000 prebivalcev, se je spremenil v odprto vojno. Tako vsaj zagotavlja Kostarika in isto je ugotovila tudi Medameriška preiskovalna komisija. Na severu dežele, ob reki San Carlos, so tuje čete vdrle v Kostariko in zasedle mestce Villa Quesada. Od tam pripravljajo napadalci oboroženi pohod v glavno mesto San José.

Napadalci vodijo s seboj traktorje in buldožerje ter gradijo z veliko naglico zasilno letališče. Kostarika je zaprosila Združene države za pomoč, ker državnica nima lastnih oboroženih sil. Združene države so v sporazumu z Medameriško komisijo obljubile štiri lovška letala.

Nikaragua s svoje strani zavrača obdolžitve, da bi njene čete vdrle na ozemlje Kostarike in zatirale, da so mestce Villa Quesada zavzeli uporniki, ki da se borijo proti lastni vladi in proti državnemu poglavarju Figueresu.

Oba državna poglavarja, Figueres in Somoza, bi rada pokazala svetu, kako se je treba učinkovito boriti proti komunizmu. Pri tem pa uporabljata popolnoma nasprotno metode. Kostariko so že večkrat označili kot latinsko-ameriško vzorno demokracijo, ki je komunizmu spodnesla vse glavne adute: socialno zavarovanje je zgrajeno, osebna svoboda je zagotovljena, zasebno spodbudo država spoštuje. Popolna svoboda vlada glede poklicnega izvrševanja vseh vrst.

V poldrugem letu je kot predsednik vlade Figueres ustvaril deželo, ki se je oslanjala na zagotovljene socialne temelje. Nato se je umaknil v zasebno življenje. Ze čez dve leti nato pa so ga s 67 od sto glasov izvolili za državnega poglavarja.

Anastazij Somoza, predsednik Nikaragve in severni sosed Kostarike, pa je izrezen iz drugega leasa. Ta vlada s pomočjo svoje zasebne vojske. Ugaja mu »trda roka« in zasluje častihlepne cilje. Vsa srednjeameriška komunistična ognjišča bi rad pokončil s silo. Pravijo, da je lastnik ene tretjine zemlje v Nikaragui. Poleg tega drži v rokah glavne monopole kave, kinina in cementa. V Združenih državah so še pravočasno spoznali njegove prave namene. Niso ga oborožili zato, da bi ga pojačali za napad na Kostariko, pač pa zato, da bi v deželi imeli oporišče po suhem v območje panamskega prekopa. Zaradi ravnotežja so Američani tudi Kostariki dobavili nekaj lovskih letal.

Spričo tega pa se je nadutemu Somozi nos zafknil in nakupil je na Svedskem 25 lovskih letal, ki jih je poslal na Kostariko, kakor kažejo najnovejša poročila.

Verjetno je, da bo spor ob prizadevanjih Združenih držav kmalu zopet poravnal.

VI. PLESNA ČAJANKA SDD
bo 30. jan. ob 17. uri v ulici Machiavelli 22-II. — Vabljeni!

OD TU IN TAM

Najvišja žena na svetu je gotovo Švicarka Claude Kogan. V resnici meri v višino komaj 153 cm in tehtala komaj 50 kg, vendar se je povzpela na 7700 m visoko goro Cho-Yu, kar pomeni svetovni rekord za hribolazce. Gospa je članica francosko-švicarske ekspedicije na Himalaj, ki jo vodi Švicar Raymond Lambert. Ekspedicija je na potu domov.

V zgodovini sovjetske diplomacije se je prvič od Cicerina dalje zgodilo, da se je ob novoletnem sprejemu pri škivalskem državnem predsedniku prikazal sovjetski poslanik namesto v uniformi v fraku s cilindrom na glavi.

Nehru na Kitajskem - Tito v Indiji

Kaj sta si ogledala in česa sta se tamkaj naučila?

Kaj je doživel indijski voditelj na svojem potovanju po Rdeči Kitajski in do kakšnih spoznanj se je dokopal, nam dokazuje sedanjí njegov »Pohod korenčkov« po Indiji. Morda bodo po povratku Tita tudi v Jugoslaviji prirejali podobne »pohode«. Posenmanje indijskega prvaka bi pomenilo vsekakor minimalno povračilo za tiste »pohode«, ki so vodili toliko zla. Morebitni Titov »Pohod korenčkov« pa bi gotovo opravičil drago vožnjo...

Mala sestra indijskega prvaka, ki je 17 let mlajša od njega in 8 let mlajša od znamenite predsednice OZN, madame Panditove, je v nekem članku napisala o svojem očetu tudi to-le:

»Vedno sem svojega očeta visoko čislala, vendar je tridesetletna borba pustila svoje sledove v njegovi duši. Vsako leto mu je odvzelo nekaj srčne topline in človeške priklonosti... Njegovo obličje izraža trudnega človeka, ki ga neprestano poganja notranji nemir. Njegov smehljaj je danes smehljaj zagrenjenega človeka, ki se skriva za krinko mogočnega predsednika vlade.

Vsa osebna poročila o indijskem prvaku soglašajo s to sliko. Na višku svojih zunanje-političnih uspehov, v trenutku, ko se muudi pri njem Tito, s katerim sta se — kljub uradnim zanikanjem — pogovarjala o osnovnih koncepcijah uresničenja »trete sile«, po afriško-azijski konferenci, ki je njegova zamisel, po raznih mednarodnih posredovalnih uslugah, doživlja Nehru težko osebno in notranje-politično krizo, kakršne še ni dočakala mlada indijska republika.

Zlate ribice in še kaj iz Kitajske

Ko se je zadnji jesen indijski predsednik vlade vrnil s svojega obiska v Rdeči Kitajski, je prinesel s seboj nekaj običajnih darov: dve preprosti košuti (kitajski simbol za dolgo življenje), dva jastreba z rdečimi grebeni in sto zlatih ribic. S ponosom je razkazoval darova svojim prijateljem in tovarišem v vladi. Cesar pa takrat ni razkazoval in kar postaja vidno oziroma glasno sedaj, to so njegovi vtisi in misli, ki jih je prinesel iz Kitajske.

V rdečem cesarstvu Mao Ce-tunga je Nehru spoznal, kako se individualistične in nedelovne brez-

bržnosti v narodu s prisilnim totalitarnim cepjenjem pretvarjajo v »napredne« delovne strasti. Videl je, kako se s pomočjo prisilnega dela — po vzorcih postavljanja egiptskih piramid — gradijo elektrarne, tovarne, ceste in železnice. Spoznal je tudi sredstva, s katerimi rdečim suženjem vtepa v upognjene hrbtenice navdušenje, ponos in srečo. Na Kitajskem je spoznal udarno delovno silo azijskega boljševizma, delovno strast, ki jo on sam še skozi vsa leta poskuša zamažati vzbuditi.

Prvi odmev tega spoznanja je bila njegova »ljubosumnost« nad komunizmom v splošnem in nad kitajskimi uspehi še posebej.

»Vse, kar znanjo oni tam preko, znamo mi še boljše je javno zatrjeval. Komunistom v svoji lastni državi pa je vzkliknil: »Vi ste proti Indiji, proti demokraciji in proti napredku Rusijo in Kitajsko poznate, ne poznate pa svoje lastne domovine! Kar mi delamo, ni slabše od tistega, kar delajo tam, n-še metode pa so neprimerno boljše.

Nehru, nekdanji Gandijev učenec in smrtni sovražnik vsake nasilne politike, je govoril z veliko porčjo samozavesti, vendar mu je bilo jasno, da je še skrajni čas, da pred očmi vsega naroda dokaže, da so tudi na azijskih tleh demokratične metode boljše od totalitarnih, ker bo samo na ta način premagal indijski komunizem, ki v senci demokracije dviga rogove.

Borba proti »morski tišini«

Najnevarnejši sovražnik vseh velikopoteznih Nehrujevih načrtov je globoka ravnodušnost indijskega naroda, njegova je prevelika in nevarna mirnost, ki jo je filozof Schopenhauer označil za »morsko tišino«.

Kmečko prebivalstvo Indije živi po 700.000 raztresenih vaseh, ki so organizirane kot neznatne republike. Živiljska sila prebivalstva je komaj zaznavna, častihlepe je neznanost. Skozi zidove verskih ritualov in kasti, ločeni od sleherne stvarnosti, vodijo prebivalci že tisočletja zakoreninjeno »življenje duhova«, ki je v diametralnem nasprotju z modernimi pojmovanji učinkovitosti in zmogljivosti.

Nehru, ki je na tem, da Indijo vključi v mednarodno politiko, mora za vsako ceno osvoboditi indijsko kmečko prebivalstvo zastarelih spon »življenja duhova«, ker bo-

žujemo z veliko hitrostjo, potem botekmovalec nujno trčil z nosom naravnost v svojo zadnjico, in tudi to se je na Vzhodu že zgodilo. Zato ni nič čudnega, da pri »naprednem človeštvu« kot celoti najvišje razumnosti in absolutna neumnost pogostokrat trčita skupaj, ker sta si končno oba elementa istovetna. Da nekdo izvrši izredno neumnost, je potrebno izredna inteligenca. To dokazujejo vsi diktatorji, ki so za časa lastne diktature nedvomno najinteligentnejši stvor v državi že po ustavi: sprevržjo pa se v največje tepe v trenutku, ko obrnejo pete navzgor, zgorijo v bunkerju, za vedno zaspijo v postelji po volji svojih tekmecev ali pa...

Dejal sem že, da zahteva »napredni« del človeštva v interesu samohranitve z vsem poudarkom, da se »napredno« razumnost ukvarja le z minimalnimi prizadevanji. N. pr. tekmovalni partiskih govornikov, ki naj ugotovijo, kdo lahko najdlje vleče množične štrane iz ust, je že kombinirana najvišja fizična zmogljivost z najmanjšim du-

do v nasprotnem primeru spodleteli vsi njegovi načrti.

Nehru je na Kitajskem spoznal, da je mogoče doseči otipljive uspehe pri moderniziranju države le z mobilizacijo množične delovne sile. Tega cilja pa ne misli doseči z Mao Ce-tungovim bičem, pač pa z demokratičnim korenčkom. V Indiji vse govori o velikem »Pohodu korenčkov«, ki ga pripravlja Nehru in o katerem je tudi Tito s svojim spremstvom poučen. Kaj pa je »Pohod korenčkov«?

Pot v vas - v znamenju korenčka

Naš vrtni korenček, ki ga s pridom uporabljamo v mesnih juha, smatrajo v Indiji kot simbol mirne reformacije. Pred očmi ima Nehru socialistično državo, kjer vlada blaginja in zadovoljstvo. To bodočo sliko bo Nehru prikazoval indijskim kmetom. Ljudska sol, s katero želi v najboljšem pomenu besede kmetom soliti pamet, je dopovedati in prepričati jih o koristnosti modernih delovnih metod. Pri svojem »Pohodu korenčkov« se bo poslužil vseh propagandnih sredstev: gesel, transparentov, zvočnikov, filmov in sploh vseh priljubljenih pripomočkov totalitarnih vladav in za usmerjevanje množične psihoze z namenom, da izvede prav s totalitarnimi propagandnimi sredstvi svojo resnično demokratično, protitotalitarno reformistično politiko.

Z ameriško pomočjo in ameriškim strokovnjaki je že v teku program za pospeševanje kmetijstva. V 43.000 vaseh so postavili delovna središča, kjer poučujejo o metodah modernega poljedelstva. V teh središčih izurjene strokovnjake bodo razmestili po vsej Indiji kot učitelje modernega kmetijstva. Pričakujejo, da bo do l. 1963 reforma zajela že 500.000 vasi.

Ali pa bo narod prisluhnil svojemu voditelju? Ali bodo propagandistična sredstva brez uporabe fizične grožnje tudi prepričljive? Te vprašanja si postavljajo indijski voditelji — ne brez bojazni, kajti ti voditelji dobro vedo, da bo od uspeha ali neuspeha »Pohoda korenčkov« odvisna usoda demokracije v Jugovzhodni Aziji. Vsekakor imajo ti voditelji še trdno ohranjenovo vero v človeka in njegovo dostojanstvo, ker jih ne poganja sovraštvo in zavist, dinamika zgrajenih komunistov.

ševnim naporom. Tem štrnam pravijo pri nas od Novega leta dalje tudi »socialistična iniciativa«.

Ples za svetovno prvenstvo, recimo rdeče revolucije, povezuje zopet najvišjo fizično zmogljivost z duhovno najmanjšimi napori. Ti najmanjši napori so prav v primeru našega plesnega rekorderja izredno pomembni in obetajo najboljše pričakovanja. Minimizem pomeni »povratak k naravi« ali — če hočete — »vrnitev v raj«, ki je lahko tudi rdeče barve. Pri tem je značilno, da tudi najnatatnejše analize pojma »rdeči raj« ne kažejo nobenega sledu pojmov: »udobje«, »brezskrbnost«, »prostost« in vse to, kar pod besedo »raj« razume reakcija.

Posebno veliko pričakujem n. pr. od minimističnih stremiljenj državnih oblasti in številnih organizacij na Vzhodu ki so izdelale že epohalnopomembno tehnično najmanjšegadoprinosa od največjih izdatkih (petletke, poljedelske zadruge, industrializacija, socialne pridobitve itd. itd.). Tudi pri nas se ta strem-

ljenja na »napredni« strani s pridom uveljavljajo.

Vzemimo vzhodno umetnost. Tekmovanja navzdol so že danes izredno prepričljiva. Tu že vladajo minimisti (s čemer so označeni tako tvorca kot njihova dela).

Zelo važni simptoni so tudi rekordi stradanja in revšine. Temu športu vsekakor pripada minimistična prihodnost.

Olimpiada leta 2000 bo potekala v znamenju atomske duhovne razkrojevalnosti. Še predtem bodo v Moskvi uvedli negativistično »Nobelovo nagrado za utrjevanje življenjske ravni na številki: 0.«

»To je strašno; saj bo padlo vse na glavo.« je vzkliknil eden izmed navzočih časnikarjev.

»Manj strašno kakor mislite, je odgovoril učenjak.

Svetovni plesni mojstri si je opomogel in se dvignil. Dve sto topov na oni strani Skofji je oddal dve sto strelom tekmovalcu na čast in v slavo pohodu v komunizem, pravilno v minimizem.

POD ČRTO

»MINIMIZEM«

Ples za svetovno prvenstvo je bil pri kraju. Joco z Rocola je s svojimi 78 urami, 12 minutami in 8,4 sekundami neprekinjenega vrtenja osvojil svetovni rekord. Iz dvorane v Skednju so se valile množice ljudi, ki so tulile od navdušenja. V stranski sobi so popolnoma izčrpanega zmagovalca položili na posteljo.

Ko je ponehal prvi naval, je vstopil majhen, popolnoma izsušen gospod z orjaškimi roženimi očali k postelji in postavil poleg sebe majhen kovček. Nato je na kratko spregovoril: »Dovolite!« — Iz kovčka je zložil številne majhne in čudno oblikovane instrumente, s katerimi je na izreden način preiskoval telo svetovnega prvaka, posebno pozorno pa njegovo glavo. Nekaj si je zapisoval in pri tem gozdgnjal z zadovoljnim nasmehom: »Izvrstno.« Svetovno prvenstvo je seveda zahtevalo tiskovno konferenco. Ta konferenca je bila urad-

no dovoljena tudi z one strani, kjer poznajo dovoljene in nedovoljene tiskovne konference. Časnikarjem je izsušeni gospod povedal to-le:

»Merjenja, ki sem jih pravkar izvršil na plesalcu, imajo namen, da z njimi določim rekorderjevo duševno raven. Moja teorija, ki sem jo krstlil »minimizem«, se je tudi v tem primeru odlično izkazala.

Človek v svojem bistvu ni nič drugega kot stisnjena razstrelilna snov, v posebno tvorbo oblikovan pokalni plin. To nepobito pojašnjuje njegova stremiljenja po najvišjih zmogljivostih na vseh področjih, pa naj gre pri tem že za prekanjanje oceanov in obeh tečajev, za tekmovalnja, kdo bo pojedel več kranjskih klobas, ali za tekmo, kdo bo postrelil deset tisoč zajcev ali pa ljudi.

Enkrat pa mora nastopiti trenutek, ko bodo fizične možnosti z najvišje napore izčrpane. Telesne zmogljivosti bodo nekoč na vseh področjih dospole do skrajnih meja. Nove najvišje tvornosti bodo

zopet mogoče, če se bo tudi gradnja telesa popolnoma spremenila, to se pravi »izgradila«, kar pa tudi ob udarniškem delu zahteva daljšo dobo časa; to je čas, ki ga ni močve izboljšati niti s stahanovskimi napori. Nihalo človeških nagonov po čim večjih zmogljivostih bo zakolebalo v nasprotno smer. Namesto stremiljenj po najvišjih zmogljivostih bodo nastopila tekmovalnja za najmanjša prizadevanja. To je »minimizem«, kateremu s polno paro nevdržno jadrano nasproti v smeri vzhod - zahod. Splošno reakcionarno človeško mnenje, da nas premočrtni razvoj razuma pripelje med bogove, je neke vrste optična prevvara. Prav nasprotno je res. Tako pot vodi med idiote. Če se človek v prostoru giblje premočrtno, neskončno daleč in vedno naravnost, bo končno zopet dospel na izhodišče. To je splošno znana resnica na Vzhodu, kjer so že nešteto krat zopet prispeli na izhodišče.

Če se to premočrtno premikanje dogaja z neznansko hitrostjo, čemer se v naših časih tempa pribli-

VESTI s TRŽAŠKEGA

Memorandum in mi TRŽAŠKI PREPIHI

Ze nekaj tednov čitamo v tujkah, in sicer v "Piccolu" podrobnosti o tem, kako na področju B kršijo besedo in duha londonskega "memoranduma", seveda na škodo Italijanov. "Piccolo" in njegovi zastopajo včasih neprikrito stališče, "kakor ti meni, tako jaz tebi". Sodeč po tem, naj med narodi ne velja načelo vzajemnega spoštovanja, ampak načelo maščevanja in osvete po tistem izreku »Stare zaveze: oko za oko, zob za zob«. Italijansko ustavo ter načela o človeških pravicah, za katera so se borili ustanovitelji Organizacije združenih narodov, naj bi zavrgli v ropotarnico, nas pa kot v času požiga »Narodnega doma« izročili dobri ali slabi volji italijanskih političnih oblasti, ko da bi bili mi odgovorni za to, kar se dogaja brez našega pristanka in gotovo proti naši volji na področju B.

To se dogaja, toda kdo nam jamči, da se vse to dogaja tudi tako, kakor to opisuje "Piccolo"?

Kdo nam jamči, da v svoje opise, čeprav so morda v dobri veri, kar navadno niso, ne vtrivajo tudi netočnosti in pretiravanja?

Kdo nam more jamčiti, da v naglici izrečena in napisana vest ne krije v sebi najtežje potvorbne resnice in s tem najhujšo krivico?

Daleč smo od tega, da bi podcenjevali svoje nasprotnike. Prvi smo pripravljeni v polnem priznati proizvod Italijanskega uma ter smo pripravljeni sprejeti tudi včasih varljivo sijaj italijanske preteklosti. Ali prav zaradi tega moramo Italijane opozoriti na to, da je uveljavljanje načela maščevanja kot sredstva za zadovoljevanje nacionalističnih težej najnevarnejše orodje, ki bi si ga kdo mogel zamisliti.

V ameriškem in v angleškem svetu velja načelo, da je treba prenehati z oboroževanjem nacionalističnih idolov. Nacionalizem in sklicevanje na preteklo slavo je bolj kot kdajkoli doslej nesodobno. Vsak narod si s svojim delom dan na dan mora znova zaslužiti svoje mesto pod soncem, ne sme si pa tega mesta prigraditi s sklicevanjem na preteklost in z blatenjem drugih.

O tem nam daje primer pisanje Diega De Castra, kjer zagovarja ustanovitve velike Furlanije s središčem v Ogleju. Dela namreč značilno razliko med Slovenci ob Adriji in nami. Pravi, »da so oni domačini, dočim Slovenci okoli Trsta to niso«. Mi torej nismo domačini, ampak priseljenci. Za nas torej nič ne pomeni, če so naši priimki že štiri sto let zabeleženi v matičnih knjigah naših cerkv. Domačini so.

PREDPUSTNI PLES

Akademski klub »JADRAN« priredi v soboto 5. februarja ob 21. uri v mali Rossetijevi dvorani predpustni ples. Vljudno vabi vso slovensko javnost.

po De Castru, je Italijani, čeprav bi mogli prešesti na prste tiste italijanske rodbine, ki tukaj prebivajo ne štiri sto, ampak samo 200 let.

Naši narodni nasprotniki se sklicujejo na rimsko cesarstvo, na rimsko izročila, na rimsko in s tem na italijansko superiornost nad nami barbari. Tudi gredo popolnoma preko novjših zgodovinskih raziskovanj, ki so neizpodbitno ugotovila, da zlom rimskega cesarstva nikakor ni pomenil neke kulturne katastrofe, in da je rimska kultura zelo sporna v dobi poznega cesarstva, da je bila pravzaprav iz Grčije. Ljudje pri nas so se dolgo motili, misleč da je Rim duhovno razsvetlil vse Zahod. V resnici so bili prav barbarski nasprotniki Rima buditelji srednjeveške zavesti, ki so prožili umsko vsebino duhovne vzponu naše celine, in na področju idejnega razvoja ter gospodarskega napredka postali tvorci evropske skupnosti. Ni naš namen, da bi omalovaževali Rim in povzdigovali njegove srednjeveške nasprotnike. Gre nam samo za to, da bi nekim kulturnim napuhom, ki mislijo, da jim je v imenu neke domišljave kulture dovoljeno vse, dopovedali, da so tudi glede kultu-

re in politike možna diametralno nasprotna mišljenja, ki imajo večjo opravičenost kot pojmovanja klasičnega konvencionalizma.

Tega ne pišemo zato, da bi pobujali take že preživele predsodke. Upiramo se pa, če kdo s takimi že preživelimi predsodki hoče opravilati raznarodovanje, ki ga prav s takimi trditvami pripravljajo.

Saj prav najnovejši izsledki o Keltih kažejo primer težkih duševnih motenj, ki nastanejo, če kje z nasiljem spreminjajo narodnostno obsežje. Če nekdo ljudem vsili o-pustitev lastne narodnosti, poruši s tem vse temelje, na katerih počiva družbeni red področja, na katerem ti ljudje živijo. Ti ljudje pa tudi nikoli ne postanejo popolni pripadniki prevzete narodnosti, sestavni del duše in telesa narodne skupine, v katero so prešli. Tako so tudi Kelti, s tem da so prevzeli romansko obsežje, svoji umetni romanščini dali svoje keltske obsežje. Današnji Francozi govorijo sicer romanski jezik, toda v tem romanskem jeziku uporabljajo keltsko sintakso. Nekaj podobnega je opaziti v nasprotjujoči si miselnosti Tržačanov in Italijanov. Tržačani po svoji pretežni večini govorijo resda italijansko. Toda njihova miselnost je nalik slovenski. Katero koli tržaško hišo obiščemo, lahko po nošnji, po hrani in po načinu mi-

šljenja in izražanja opazujemo, in so to ljudje, ki se zelo in bistveno razlikujejo od Italijanov, ter se morajo že zelo potruditi, da bi se izražali v pravilni italijanski.

Ti ljudje pa, ki so si navado uporabe italijanskega jezika le izposodili, pridejo prej ali slej do zavesti, da ta njihov vsiljeni narodnostni čut ni naravni plod nevsiljene družbene skupnosti in bodo prej ali slej skušali pogniti iz te družbene skupnosti. Težnje po povratni miselnosti se torej najraje prebude v krajih, ki so umetno iztrgani iz zveze s svojim narodom.

V času, ko itak že siromaštvo poganja zgornjo propagando za komunizem, ne more biti nič nevarnejšega kot lahkomišelnost vzdrževanje kulture zametka narodnostno-družbene neurejenosti. Prav to pa počenjajo Italijani, ko se lahkomišelnostno dvigajo proti narodnosti, ki jim ni nikdar storila nič zlega.

Razumljivo je, da jih boli vse to, kar so v zadnjih 40 letih izgubili. Toda mi jim tega gotovo nismo želeli. Če je pa njihova protislovska politika rodila že take plodove, ali ne bi tedaj bilo bolje zanje in za nas, da to spoznamo in da polščemo pot in način, po katerem bi naši nadstisoletni skupnosti našli tistega izraza, ki je edino primeren in edini prikladen za pomirjenje duhov.

Javna dela v nabrežinski občini

V nadaljevanju poročila o delih SELAD-a je župan še sporočil, da so v delu že drugi predlogi za razna javna dela SELAD, in sicer: 1) razširitev ceste iz Sesljanu v Vižovlje; 2) skladišče za orodje Selad; 3) razgledna točka v Sesljanu; 4) kioski za postajališča avtobusov; 5) novo higiensko stranišče v Nabrežini in še druga manjša dela.

Zatem je odbornik Visintin podal poročilo o javnih delih v občini, ki so financirana iz gospodarskih načrtov. Za gospodarski načrt št. 13, ki velja za prvo polletje 1954, je občinska uprava predlagala razna dela v znesku 18 milijonov lir. Žal pa je bila za to dobo nakazana vsota le 5 milijonov lir, in sicer za sledeči dve deli: podaljšanje kanalizacije v morje v Devinu ter gradnja novega stranišča pri morju v Devinu znesek 2 milijonov lir ter prvi obrok za asfaltiranje ceste od sanatorija v Nabrežini v Sempolaj za znesek 3 milijonov lir. Razen tega pa je uprava javnih del dala na razpolago še znesek 4 milijonov lir, ki je bil že v enem izmed prejšnjih gospodarskih načrtov določen za zvišanje šolske stavbe v Sesljanu, a se to delo ni napravilo ter je bil zato ta znesek odtegnjen. Ta znesek je občinska uprava določila za napeljavno telefona v Sempolaj, Mavhinje in Vižovlje.

Delo kanalizacije je v teku ter bo s tem delom kanalizacija podaljšana daleč v morje, tako da ne bo več ovirala kopališča v Devinu. Stranišče pa je zaenkrat ostalo na mrtvi točki, ker ni bilo mogoče najti sporazuma med prizadetimi lastniki za primeren prostor. Asfaltiranje prvega dela ceste v Sempolaj je že končano. Glede telefona v gori omenjene vasi se je končno našlo sporazum z družbo TELVE, ter bo družba v najkrajšem času začela z delom.

Za drugo polletje je občinska uprava predlagala razna dela v znesku 38.750.000 lir, toda odobreno je bilo le 12 milijonov lir, in sicer za izredna popravila na stavbah otroških vrtcev in šol znesek 2 milijonov lir ter kot prvi obrok za gradnjo nove šole v Sesljanu znesek 10 milijonov lir. Medtem ko je bil prvi znesek porabljen za namen, kot je bil določen, se nova šola v Sesljanu še ni začela graditi.

Za prvo polletje letošnjega leta je uprava predlagala spet večje število javnih del v znesku 45 milijonov lir, toda do sedaj še ni znano, koliko bo odobreno. Skoro gotovo je, da bo odobren še ostali znesek za gradnjo šole v Sesljanu.

(8 milijonov) ter za asfaltiranje ceste v Sempolaj (1,5 milij.). Pričakujemo, da bo takrat na vrsti tudi asfaltiranje katere druge vasi v občini (Mavhinje). S tem je bilo zaključeno poročilo o javnih delih.

V razpravi, ki je sledila temu poročilu, so razni svetovalci iznesli potrebe raznih vasi. Glede šolskih poslopij se je ugotovilo, da je potrebno nujno zgraditi novo šolsko poslopje v Cerovljah, pozneje pa tudi v Stivanu in Slivnem. Druga nujna dela po vaseh so asfaltiranje poti. Župan in odbornik za javna dela sta obljubila, da se bo vse polagoma vneslo v predloge za bodoče gospodarske načrte ter bo počasi vse prišlo na vrsto. Po daljši razpravi in raznih predlogih se je zaključilo točko javnih del.

V torek 18. t. m. je občinski svet nadaljeval razpravo o ostalih točkah dnevnega reda. Najprej je odbornik Floridan podal poročilo, glede trošarine na električni tok. Imamo možnost, da ostanemo pri star. ceni, t. j. 0,90 za Kw, a ti pri tem imeli manjši dohodek, ali pa moramo zvišati na 10 lir za Kw. Ker so bili vsi občinski svetovalci mnenja, da naj ostane pri starem, bo treba pač stroške v proračunu temu primerno znižati. Na predlog odbornika Floridana so bile soglasno odobrene razne spremembe v proračunu za lansko leto. Daljša

Kaj pravi Spirago?

Kdo je Spirago? Franc Spirago je bil profesor v Pragi. Napisal je več knjig v nemškem jeziku. Poseben pomemben je njegov Katoliški ljudski katekizem, obširna knjiga s 768 stranmi. Spiragov veliki ljudski katekizem je izšel v nemščini l. 1927 že v deseti izdaji v nakladi 60.000 izvodov.

V svojem katekizmu piše Spirago tudi o narodnem zadržanju kristjana. Torej o tem, kaj pravi krščanska vera o narodnosti.

Spirago pravi: »Kristjan sme in mora svoj narod bolj ljubiti nego tujega. Kajti ta ljubezen je že od narave v človeku in je krščanska vera ne odpravlja, marveč poveljuje in pospešuje.

Ce pravimo: »Kristjan sme ljubiti svoj narod«, je rečeno premo. Treba je marveč reči: »Kristjan mora ljubiti svoj narod.« — Ljubezen do samega sebe in ljubezen do staršev tudi ni samo dovoljena, marveč je zapovedana. In zaka j moramo ljubiti narod, iz katerega izhajamo in ki mu pripadamo? Ker je narod velika družina, veliko krvno sorodstvo. Kakor krvne sorodnike bolj ljubimo nego tujce, tako moramo tudi svoj narod bolj ljubiti nego vsakega tujega. In kakor otrok svojo lastno mater bolj ljubi nego tujco, ne da bi tujo zaničeval ali sovražil, tako moramo tudi mi svoj narod bolj ljubiti nego tujega, ne da bi tujega zaničevali ali sovražili.

Ljubezen do naroda kažemo s tem, da svoj narod cenimo in z dovoljenimi sredstvi sodelujemo v njegov prosper in obrambo.

Cetudi človek ve, da so na zem-

Zakaj na kratko če gre tudi na dolgo

Znanci, ameriški Slovenci iz Chicaga, so se najavili na obisk. Najprej je prispela brzojavka iz Rima, od koder so nam sporočili, da bodo naslednjega dne v Trstu. Nato brzojavka iz Milana, s katero so nam javili, da pridejo jutro kasneje. Zatem telefonsko sporočilo iz mesta, da se odpeljejo ob 9.30 z openskim tramvajem. Okrog 10. ure so bili končno tu.

Seveda smo se vsi razveselili ameriškega obiska. Zena je pripravljala odlično kosilo. Spalnico sva izpraznila. Čeprav nam znanci niso sporočili, koliko časa se nameravajo zadrževati pri nas, sva le računala na nekaj dni njihovega bivanja. Kmalu pa sva zvedela, da nameravajo odpotovati še isti dan. Da morajo biti že naslednje jutro v Curihu, kjer imajo napovedan sestanek.

Nato so nam pričeli pripovedovati o svojem potovanju. Iz Chicaga so odleteli v Kalifornijo, nato na Havajske otoke, od tam v Avstralijo, Indijo, Egipt in Italijo, stalno z letalom in sedaj so tu. Iz Curiha nameravajo v Pariz, od tam v New York, kjer bodo prestopili na letalo za Chicago. Teko bodo zaključili polet po svetu. Dejali so nam, da se želijo čimprej vrniti, ker da so potrebni temelji-

tega odpočitka. To bodo storili v podeželski hišici, ki je njihova last in leži kakih 30 milj. vzhodno od Chicaga.

Kolikor sem mogel razumeti iz njihovega poročila, ti ljudje, razen nekaj letališč na različnih krajih sveta, niso videli ničesar.

Pripovedovanje je trajalo morda deset ali dvajset minut. Gostje so želeli odposlati nekaj brzojavk kar telefonično. V Curih so morali sporočiti točen čas prihoda, da bi pri nekem tamkašnjem obisku ne izgubljali časa. Vozne rede so preučevali z vsjo skrbnostjo. Sam sem bil nekoliko živčen, ker se je izkazalo, da morajo na zgodnejši vlak kakor pa so nameravali, če hočejo prispeti naslednje jutro v Curih. To je pomenilo, da ne bodo mogli, pri nas ostati na kosilu, kajti moja žena mi je zatrdila, da kljub dvoletni Papinovi lončev, kosilo pred eno uro ne more biti pripravljeno.

Medtem je bila ura že enajst. Gostje morajo vsaj ob tri četrti na dvajst iz hiše. Iz kosila torej ne bo nič. »Pripravite nam vsakemu po eno jajce ala beef-eye, so vzklikali potniki moji ženi, medtem ko so sestavljali brzojavke in telefoničili. Moja žena je skočila v kuhinjo, nato zopet nazaj, da bi me vprašala, kakšna so jajca ala beef-eye. Seveda tudi jaz tega nisem vedel. Skočil sem po štiri slovarje, da bi poiskal nesrečno kuharsko skrivnost. Našel pa nisem niti pod »beef«, niti pod »eye« ničesar, kar bi dišalo po jajcih. Na pomoč mi je prihitela še žena v trenutku, ko sem brskal po Glonarjevem »Poučnem slovarju« pod »Kolumbov« jajcem. Zamislil sem se in končno sem jo le iztisnil: »Verjetno bo to jajce na oko.« sem dejal. Zena je zbežala v kuhinjo in v nekaj minutah so bili gostje srečno postreženi. Nič niso rekli, hlastno pospravili jajca in že so bili zopet zunaj.

Vrnil sem se na verando in prebiral dalje zgodbo in razlago o Kolumbovem jajcu. Tudi pod »Kolumbo« sem nadaljeval, vendar nisem našel ničesar, česar bi že ne vedel. Da je namreč Kolumb v prepiranju, da je zemlja okrogla, jadral proti zahodu, da bi došel na vzhod. Naši znanci so verjetno samo ponovili Kolumbov izlet. Razlika je samo v tem, da si je Kolumb od svoje vožnje obetal skrajšati pot v Indijo, medtem ko bi ti ljudje, ki imajo svojo hišico 30 milj. vzhodno od Chicaga, morali vedeti, da morajo v zahodni smeri prevažati na deset tisoče milj, da pridejo v tej smeri do svojega podeželskega doma. Morda so prav zato izbrali letalo, da bi daljšo pot skrajšali s hitrostjo.

Avstrijski socialisti in Djilas

Iz Celovca smo prejeli:

Jugoslovanski zblizevalni napori za vstop v Socialistično internacionalo so končoveljavno zašli v slepo ulico. Cel avstrijska socialdemokratska stranka, ki je s pomočjo svojih koroških političnih organizacij vzdrževala najtesnejše stike s KPI, se je očitno in s poudarkom distancirala po padcu Djilasa od Titovega režima. Tukajšnji socialistični politiki govorijo in pišejo, da Tito ni bil neobveščen o nameravanem ali celo zapovedanem

likvidiranju obeh upornikov. Djilasa in Dedijerja. V jugoslovanski komunistični vladavini — tako trdijo ti krogi — se ničesar ne zgodi brez vednosti diktatorja.

Tito je želel za vsako ceno preprečiti razvoj, ki bi kakorkoli ogrozil njegovo diktaturo. Želel je likvidacij obeh upornikov med svojo odsotnostjo, da bi se s tem izognil neprijetnih intervencij starih borcev, katerima je pred letom sam podelil svoj pristaneč za objavo člankov o potrebi demokratizacije Jugoslavije. Ze enkrat — tako zagotavljajo avstrijski socialdemokrati — je moral dopustiti, da mu je Djilas v obraz povedal pred partijskim sodiščem, da je bil o inkriminiranih člankih dobro poučen. Prav zato je sodbja v ponedeljek potekala ob zaprtih vratih. Ne samo tuji, pač pa tudi domači časniki niso zadostno zasledili za sodišče, ki ima slabo vest.

Djilas in Dedijer sta tik pred ukazano likvidacijo zvedela — tako zatrjujejo dobro poučeni socialdemokratski politiki — da ju čaka komunistična usoda tistih, ki mislijo z lastnimi možgani. Bolje bi bilo — pravijo krogi — da bi se bila obrnila na Socialistično internacionalo. Za to pa ni bilo več časa na razpolago. Preostajala jima je edina priložnost, da sta se poslužila tujih časnikov in preko njih alarmirala svetovno javnost. S tem pa sta partiji prožila priložnost, da je »mobilizacijo tujine« posteno zameglila dejansko vsebino spora.

Navidezni poklici na pomoč kapitalistični tujini so bili za partijo dobrodošla preteza za obsodbo obeh upornikov, ne da bi pri tem priplavala na vrh neprijetna obravnava demokratizacije in da bi rešeni vzrok procesa preveč prodrl v ospredje.

V ostalem pa socialdemokrati svarijo pred domnevmi, da bi primer Djilasa in Dedijerja pomenil kaj več kot hišni spor med komunističnimi prvaki. Oba sta ostala še nadalje komunisti, ki s svojimi nasprotniki zastopata ista komunistična načela.

Verjetno se bodo komaj priprta vrata »socialistične iniciative« na Tržaškem sedaj prav tako zaloputnila, kakor so se polomili koroški klini za stolček Socialistične internacionale. Očitna prepoved socialdemokratske stranke v Jugoslaviji in kazensko preganjanje njenega, četudi je navideznega pobornika, je kaj pomazena vizitka za Socialistično internacionalo...

Odgovorni urednik:
Dr. Prof. ANTON DABINOVIC
Tiska: tisk. Adria, d. d., v Trstu

Mizarji
kmetovalci
podjetniki
Deske smrekove, macesnove in trdih lesov, trame in par-kete nudi najugodnejše

CALEA
TRST
Viale Sonnino, 24
TEL. 90441

PREDEN SE ODLOČITE ZA NAKUP BLAGA ZA MOŠKO OBLEKO, OGLEDITE SI NAŠIH 500 RAZLIČNIH VZORCEV

A. Perlot
TRST - TRIESTE
Via Giustiniana 22
Telef. 31.118

Postreženi boste dobro po najugodnejših cenah

POZOR!
Potne liste in vizume

uradne listine, prevode v in iz tujih jezikov, overovljenje uradnih aktov in prošnje za prehod v cono Kooper izposluje v najkrajšem času

ANAGRAFSKE LISTINE PA IZPOSUJE ZE V TEKU DNEVA.

VSE ZA MAJHEN HONORARI!

AGENCIJA CELERITAS

TRST - Ul. Machiavelli 13 - Tel. 31-404

Mladinski literarni natečaj

Slovenska prosvetna matica razpisuje literarni natečaj. Trije najboljši prispevki (novela, ertica ali pesem), ki naj ne obsegajo več kot ene kolone, »Demokracije«, bodo nagrajeni in objavljeni v velikonočni številki. Prva nagrada 3.000 lir, druga nagrada 2.000 lir, tretja nagrada 1.000 lir ter pet priznavnih nagrad v obliki knjižnega daru. Ocenio prispevanih del bo izvršila posebna žirija.

Prispevke v zaprti kuverti poslati na naslov: Slovenska prosvetna matica — Trst - ul. Machiavelli 22-II najkasneje do 15. marca t. l.

Katoliški duhovnik